

Miloš Olík:

SOUD JE TAK DOBRÝ, JAK DOBRÝ JE SOUDCE NEBO ROZHODCE

SE VSTUPEM ČESKÝCH FIREM NA GLOBÁLNÍ TRHY A RŮSTEM JEJICH ZAHRANIČNĚOBCHODNÍCH AKTIVIT ÚMĚRNĚ VZROSTLA RIZIKA OBCHODNÍCH SPORŮ A POTŘEBA JE ŘEŠIT. S PŘEDSEDOU MEZINÁRODNÍ OBCHODNÍ KOMORY ČR (ICC ČR) MILOŠEM OLÍKEM JSME HOVOŘILI O NABÍDCE SLUŽEB A JEHO BOHATÝCH ZKUŠENOSTECH S MEZINÁRODNÍMI ARBITRÁŽEMI.

JUDr. Ing. Miloš Olík, Ph.D., LL.M., FCI Arb. Od 1. ledna letošního roku je předsedou Mezinárodní obchodní komory ČR. Vystudoval Fakultu mezinárodních vztahů VŠE v Praze a Právnickou fakultu UK. Je vedoucím oddělení řešení sporů v advokátní kanceláři Rowan Legal. Ve své praxi se zaměřuje na rozhodčí řízení, včetně mezinárodních obchodních arbitráží, investiční spory a různé formy alternativního řešení sporů. Má dlouholeté zkušenosti s rozhodčími řízeními podle pravidel různých institucí. Vedl právní týmy zastupující státy v investičních sporech a nadnárodní společnosti v mezinárodních obchodních arbitrážích. Letos již poněkolkáté obdržel mezinárodní ocenění v kategorii Arbitration Future Leaders

Letos jste byl zvolen jako historicky první právník předsedou Mezinárodní obchodní komory ČR. Proč jste se rozhodl kandidovat?

Logicky to vyplynulo. Od roku 2005 se zaměřuji na rozhodčí řízení, včetně mezinárodních arbitráží, investiční spory a jejich alternativní způsoby řešení, jako je mediace a negociace. Několik let jsem vedl komisi pro mezinárodní arbitráž ICC ČR, do které se postupně zapojilo několik dalších právníků. Naší ambicí bylo vybudovat v České republice tým vlastních odborníků na mezinárodní arbitráže,

kteří by obstáli v konkurenci nadnárodních advokátních kanceláří. Začali jsme organizovat různé akce jako konferenci Prague Arbitration Day, setkání a diskuse a záhy jsme přilákali velkou pozornost řady dalších advokátních kanceláří i podnikatelských subjektů.

NEOMÍLAT KLIŠÉ, ALE ARGUMENTOVAT

Máte detailnější přehled o názorech komerčních subjektů na arbitráž?

Loni ICC uskutečnilo mezi členy i nečleny průzkum zaměřený na problematiku arbitráží a mediací. Zhruba dvě třetiny respondentů uvedly, že mají s arbitráží nějakou špatnou zkušenost. Často zmiňovali pochybnost o nezávislosti a nestrannosti rozhodců, někdy i o kvalitě. Projevili nespokojenost třeba s odůvodněním nálezu. Zhruba stejné procento však uvedlo, že arbitráž jako způsob řešení sporů preferují. Hlavním výstupem šetření bylo pro nás zjištění, že kvalitu a spokojenost klienta nejvíc ovlivňuje výběr rozhodce. V ICC se proto snažíme vzdělávat a vychovávat novou generaci arbitrů. Jde o mladé lidi, často koncipienty velkých kanceláří, kteří mají nápady, zajímá je praxe, jsou v kontaktu se zahraničními kolegy a jsou výborně jazykově vybaveni. Právě na našich setkáních a seminářích sbírají znalosti a zkušenosti.

Vaše iniciativa?

Ano. Do aktivit ICC ČR jsem se před lety zapojil proto, abych se přičinil o rozvoj komise, která bude propagovat téma arbitráže. Nebude jen omílat klíše, že arbitráž je levnější, rychlejší a odbornější, ale hlavně bude vysvětlovat přednosti tohoto způsobu řešení sporů.

Taková profese vyžaduje dlouhodobou a komplexní přípravu. S jakým se setkáváte zájmem?

V ČR je velký zájem o to, stát se rozhodcem. Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR má na seznamu více než 500 rozhodců. Považuji tuto problematiku za velmi zajímavou a zájem mladých lidí mě těší.

Myslím si však, že by se mělo dbát ještě víc než dosud na jejich kvalitní přípravu pro arbitráž. Během studia se přednášejí jen základy, i když někteří studenti pražské a brněnské právnické fakulty se účastní mezinárodních soutěží, na nichž před porotami řeší modelové případy arbitráží formou ústní prezentace. S těmi neaktivnějšími pak naše kancelář spolupracuje již během jejich studia.

Jak jste se dostal k mezinárodním arbitrážím vy?

Zaujaly mě již jako koncipienta, protože umožňovaly velkou procesní flexibilitu. Právní zástupce sice musí důkladně nastudovat příslušná procesní pravidla, ale také má možnost komunikovat s rozhodci a zástupcem druhé strany a nastavit si počet podání, koncipovat, jak bude probíhat ústní jednání, vymezit si časovou dotaci na svědka. To mu dovozuje ušít přípravu na míru konkrétnímu sporu. Posledních asi deset let se věnuji výhradně řešení sporů přes arbitráže a mediácím, ať už v roli rozhodce, mediátora nebo advokáta.

Říká se, že popularita arbitráže klesá. Jak to vidíte vy?

Musíme rozlišovat mezi mezinárodní a národní arbitráží. Historicky byla u nás národní arbitráž vždy velmi populární, protože probíhala výrazně rychleji než soudní řízení a sázelo se na vysokou odbornou úroveň rozhodců. V poslední době se objevuje trend, že po skončení rozhodčího řízení zahájí strany řízení o zrušení rozhodčího nálezu. Byť jsou nakonec neúspěšné, soud trvá roky. Rychlost jako přidaná hodnota se vytrácí a proces se výrazně prodražuje.

Co je k tomu vede?

Neochota smířit se s výsledkem.

V mezinárodní arbitráži je situace jiná?

V mezinárodním prostředí hledají strany sporu zejména neutralitu rozhodovacího orgánu. Proto je mezinárodní arbitráž stále hojně využívána, i přes svou nákladnost. Například často bývá rozhodnuto, že si náklady na proces nese každá strana sama. Ve finále pak může být vysouzená částka po odečtení nákladů vítězné strany nižší, než si představovala. Proto je lepší využít nejprve

služeb mediátora, jenž jako nestranná osoba pomáhá dosáhnout smíru, na rozdíl od rozhodce, který rozhoduje spor. Mediátor pomáhá zejména otázkami rozkrýt skutečné zájmy stran, rozšířit okruhy témat sporu a ošetřit vztahy.

TROJROLE

Cítíte se být spíš rozhodcem, mediátorem nebo advokátem?

Zvládám všechny tři role, přestože jsou naprosto odlišné. Přecházet z jedné do druhé je však poměrně náročné, tak se je aspoň snažím během jednoho dne nemíchat.

Pro klienty musí být vaše schopnost transformace výhodná, je to tak?

Ano. Dokážu jim nastínit, jakýma očima by se na problém díval jiný účastník arbitrážního řízení nebo rozhodce, nebo s ohledem na svou znalost kolegů rozhodců mohu poradit, jaký kdo má styl.

Jaká je předvídatelnost rozhodování v mezinárodním právu?

Je to komplexní otázka, protože strany, které využívají mezinárodní arbitráž, spoléhají na to, že bude rozhodovat nezávislý a odborně vybavený rozhodčí senát. Každý má právo vybrat si svého rozhodce a tyto rozhodci se společně pak dohodnou na předsedovi senátu. Strany by si měly vybrat někoho, komu důvěřují, že reprezentuje vynikající znalost mezinárodního práva, obchodních zvyklostí podle sektoru a že se jedná o osobu s vysokým morálním kreditem. U takového člověka je předvídatelnost v rozhodování poměrně vysoká.

Problém se nejlépe pochopí na praktickém příkladu. Můžete ze své praxe nějaký uvést?

Jedním z aspektů arbitráží je fakt, že se jedná o neveřejná slyšení. Mohu se však zmínit obecně. Zastupoval jsem českou stranu, která měla velký investiční projekt v Íránu, u rozhodčího soudu ve Švýcarsku, jehož členové měli značné zkušenosti s mezinárodním prostředím. Rozhodnutí bylo velmi dobře odůvodněno a objasněny všechny aspekty. Novou cenovou zkušeností pro mě byly velmi specifické svědecké výpovědi ostřílených íránských podnikatelů ve stavebnictví.

Vymahatelnost práva se země od země liší. Máte také zkušenosti s čínskými účastníky obchodních sporů?

Mám a jednání nebývá snadné. Čínské firmy nejsou ochotné soudit se v Česku a Češi se zase obávají soudit v Číně. Číňané celkem slyší na rozhodčí doložky, ale preferují soudy v Asii, například Mezinárodní rozhodčí soud v Hongkongu nebo Singapuru. Patří v asijském regionu mezi nejlepší a lze je doporučit. Dáváme firmám na zvážení rovněž pobočky Mezinárodní obchodní komory v Hongkongu a Singapuru. Je potřeba dobře zvážit rovněž místo arbitráže, kde bude vydán rozhodčí nálezu. Právě soudy těchto států určují jurisdikci, kdyby některá strana chtěla zrušit rozhodčí nálezu. V případech globálních sporů doporučujeme jít do nějaké neutrální jurisdikce, třeba ve Švýcarsku, ale máme dobré zkušenosti také se Singapurem. ■

S MILOŠEM OLÍKEM HOVOŘILA VĚRA VORTELOVÁ
FOTO: ARCHIV M. OLÍKA A SHUTTERSTOCK